

- порядок видів діяльності на шкалі ERP може дати попереднє уявлення про порівняльні переваги певної країни: види діяльності, розміщені високо на цій шкалі, з високими рівнями захисту, найчастіше є видами діяльності з найнижчою ефективністю і навпаки. Однак, роблячи висновки щодо абсолютної ефективності країни на базі рівня (величини) ERP, необхідно бути обережним. Наприклад, країна, де більшість ERP є високими, імовірно переорієнтований курс, протилежна ситуація в країні, де більшість ERP є порівняно низькими. Можна здійснити корекцію, змінюючи обмінний курс для отримання загального ERP.

Нарешті, вимірювання витрат внутрішніх ресурсів (Domestic Resource Cost, DRC) порівнює альтернативну вартість внутрішнього виробництва із доданою вартістю, яку воно генерує. Цей показник традиційно використовувався для аналізу порівняльних переваг. DRC можна отримати із розрахунків EPC. Чисельник – це сума витрат на використання землі, робочої сили та капіталу, або загальна вартість внутрішніх ресурсів, використаних прямо чи непрямо, та неторгових чинників виробництва. Знаменник є ідентичним знаменнику EPC.

DRC виражається такою формулою:

$$DRC_i = \frac{\sum_{j=k+1}^n a_{ij} v_j}{P_i^b - \sum_{j=1}^k a_{ij} P_j^b}$$

де: a_{ij} , від 1 до k – коефіцієнти для торгових чинників виробництва; a_{ij} , від $k+1$ до n – коефіцієнти для внутрішніх ресурсів та неторгових проміжних чинників виробництва; v_j – "тіньова" ціна внутрішніх ресурсів чи неторгових чинників виробництва; P_j^b – ціна на кордоні для торгових чинників виробництва; P_i^b – ціна на кордоні для торгової готової продукції.

Термін "порівняльні переваги" має дві інтерпретації: У першому значенні порівнюється ефективність виробництва двох або більше торгуючих країн. Країни з найнижчими альтернативними витратами є порівняно більш ефективними і мають порівняльні переваги. Друге значення терміну "порівняльні переваги" стосується ефективності різних видів виробництва усередині внутрішньої економіки, які порівнюються стосовно отримання чи збереження одиниці іноземного товарообміну. У той час як порівняльні переваги є виміром міжнародної конкурентоспроможності за умови припущення щодо існування досконалої конкуренції, в реальному світі, беручи до уваги недосконалість та викривлення ринку, індикатори порівняльних переваг відображають тільки потенціал конкурентоспроможності.

Визначення коефіцієнтів DRC дозволяє використати різні підходи при формуванні політики державного регулювання стосовно до підприємств та галузей із різним рівнем конкурентоспроможності. Стосовно до виробництва конкурентоспроможної продукції ($DRC < 0,9$) мають бути створені умови максимального полегшення використання існуючих конкурентних переваг, їх відтворення і розширення. Неконкурентні на зовнішньому ринку виробницт-

ва ($DRC > 1,1$) треба перепрофілювати, сприяти їх злиттю з конкурентоспроможними, закривати. Політика стосовно "порогових" видів виробництва (DRC від 0,9 до 1,1) у перехідних економіках має бути спрямована на збереження та розвиток максимально можливої їх кількості на основі державних, переважно опосередкованих заходів та методів стимулювання експортного виробництва.

Література

1. Balassa B. and Associates. The Structure of Protection in Developing Countries. Baltimore, Md.: John Hopkins University Press, London, 1971.
2. Corden W. M. The Structure of a Tariff System and the Effective Protection Rate// Journal of Political Economy, no.74 (June 1966), pp. 221-237.
3. Corden W. M. Trade, Protection and Domestic Production. In Kennen P. B. (ed.): International Trade and Finance, Frontiers for Research, Cambridge, 1975.

УДК 657.1

Доц. І.Й. Яремко, канд. екон. наук – Львівський НУ
ім. Ів. Франка

СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНОГО РАХІВНИЦТВА – ІНСТРУМЕНТ МАКРОЕКОНОМІКИ

Розглядається функціональна роль системи національних рахунків як макростатистичної моделі ринкової економіки. Проведений порівняльний аналіз системи національного рахівництва як інструменту макроекономіки з системою бухгалтерського обліку як інформаційною базою мікрорівня. На основі співставлення зроблений висновок про потребу зближення методології двох систем.

Ключові слова: система національного рахівництва, система бухгалтерського обліку, макростатистична модель економіки.

Doc. I.Yo. Yaremko – Ivan Franko NU of Lviv

National accounting system as the means of macroeconomics

The article deals with the functional role of the national book-keeping system as the macrostatistical model of market economy. It is developed the comparative analysis of national book-keeping system as instrument of macroeconomics with the system of accountancy as informative base of microlevel. Taking as a basis the correlation it is made the conclusion about the density of methodology rapprochement of both system.

Key words: national book-keeping system, system of accountancy, macrostatistical model of economy.

Система національного рахівництва (СНР) – це система взаємопов'язаних макроекономічних показників, класифікацій і групувань, що характеризують всі основні економічні процеси і результати відтворення економіки, зорієнтованої на ринкові відносини. СНР є системою впорядкування інформації про макроекономічні процеси і в такій функціональній ролі вона є об'єктом у рамках національної економіки. Теоретичною основою розглядуваної системи показників, або системи обліку, є сучасні концепції, категорії і поняття, що пояснюють механізм функціонування ринкової економіки. В такому контексті СНР називають також макростатистичною моделлю ринкової

економіки. У країнах з ринковою економікою СНР широко використовується урядом і територіальними (регіональними) органами влади в аналізі і при прийнятті політичних і господарських рішень: "Подібно до того, як бухгалтерський облік є основою спостереження, контролю й управління господарськими операціями індивідуальних суб'єктів, статистична система національних рахунків (СНР) покликана досліджувати стан економіки з метою аналізу і розробки політики на макрорівні" [3, ст. 11].

Всі основні аспекти економічної і соціальної політики держави знаходять відображення в показниках СНР (економічне зростання, інституційна і галузева структура економіки, інфляція, проблеми бюджетного дефіциту і державного боргу, зовнішньоекономічні зв'язки та ін.). Крім цього, показники СНР використовуються і підприємствами, які діють великомасштабно: "Данные СНС полезны компаниям, особенно крупному бизнесу, для оценки конъюнктуры и выработки стратегии и тактики в собственной хозяйственной политике" [2, ст. 257]. Взаємозв'язок СНР і бухгалтерського обліку зумовлений їхньою функціональною роллю – забезпечення інформацією для прийняття ефективних рішень управління економікою: облік забезпечує інформацією управління економічною одиницею – первинної ланки економіки (мікроекономіка), а СНР формує інформацію управлінню національною економікою (макроекономіка). Виходячи з цього, виникають теоретичний і практичний аспекти взаємозв'язку цих двох систем. У теоретичному плані необхідністю є аналітичні дослідження в напрямку взаємозв'язку цих двох видів обліку з метою їх зближення. На прикладному рівні необхідний пошук максимальних можливостей використання облікової методології для розробки національних рахунків, а також можливих змін у СНР для зближення з обліковою моделлю.

Сучасну СНР часто називають системою взаємопов'язаних блоків інформації, що разом відбивають загальний стан економічного життя країни. Центральним місцем системи є блок, що формує дані про найбільш важливі макроекономічні показники, такі як: валовий внутрішній продукт (ВВП), національний доход і найбільш важливі їх компоненти. Організаційно цей блок сформований шляхом інтеграції розрахунків ВВП і національного доходу трьома методами – виробничим, розподільчим і методом кінцевого споживання. Національні рахунки здебільшого докладно показують різні аспекти виробництва, розподілу і використання валового внутрішнього продукту найважливішими секторами економіки: "Хотя ВВП и другие показатели национального счетоводства, возможно, выглядят не вполне реалистично, но, по истине, они принадлежат к великим изобретениям двадцатого века. Подобно тому, как космический спутник может представить информацию о погоде на всем континенте, ВВП дает полную картину экономики" [1, ст. 441].

Початковим рахунком СНР є рахунок виробництва, балансуюча стаття якого, додана вартість, дорівнює різниці між величиною випуску товарів і послуг та проміжним виробничим споживанням. Під проміжним споживанням розуміють витрати, спрямовані на створення нових товарів і послуг у процесі виробництва. Додана вартість характеризує обсяг первинних доходів

в економіці і показує частку окремих підприємств, галузей і секторів у створенні валового внутрішнього продукту. Разом з тим, СНР як загальнонаціональна бухгалтерія – не просте відтворення бухгалтерських процедур, а метод взаємопов'язаного відображення макроекономічних потоків: товарів і послуг, доходів і капіталу, фінансових інструментів. СНР, як і міжнародна бухгалтерська практика, передбачає обчислення випуску в поєднанні з рахунками використання продукту. З введенням у систему бухгалтерських записів операцій з випуску продукції і використання чинників виробництва створено передумови для формування типової для всіх підприємств, здебільшого зайнятих ринковою діяльністю, звітності про виробництво. Як витрати на виробництво в системі національних рахунків розглядають: проміжне споживання; оплату працівників з відрахуваннями на соціальне страхування; спожиття основного капіталу; податки за вирахуванням субсидій на використання чинників виробництва і окремі виробничі операції. До витрат виробничого характеру відносять виплати доходів від власності за залучені активи, які не є продуктами виробництва (проценти, дивіденди), ренту за землю і користування майновими правами. Переважна більшість цих показників докладно подана у класі 7 "Доходи і результати діяльності" плану рахунків бухгалтерського обліку.

Література

1. Пол. А. Самуэльсон, Вильям Д. Нордхаус. Экономика: Пер. с англ. – М.: "Бинум", "Лаборатория Базовых Знаний", 1997. – 800 с.
2. Камаев В.Д. и колл. авт. Экономическая теория: Учебник. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. – 640 с.
3. М. Меламед. Про інтеграцію бухгалтерського обліку і системи національних рахунків в Україні// Бухгалтерський облік і аудит. – 1994. – № 12. – С. 11-14; 1995. – № 1. – С. 8-10.

УДК 336.748.12

Ст. викл. Л.А. Юрченко – Луцький ДТУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Основну увагу приділено аналізу сучасних інфляційних процесів, впливу монетарних та інституційних чинників деінфляційної політики в Україні. Запропоновані напрямки формування нових якісних аспектів розвитку української економіки.

Ключові слова: темп інфляції, монетарні чинники, природний рівень інфляції, монетизація економіки, монопольна влада, конкуренція, постіндустріальне суспільство.

L.A. Yurchenko – STU of Luc'k

Theoretical aspects of antiinflationary policy in Ukraine

At the article the main attention is given to the analysis of modern inflationary processes, influencing of monetary policy and institutional factors of an anti-inflationary policy in Ukraine. The directions of formation of new qualitative aspects of development of the Ukrainian economics are offered.